List 20. Tečaj XLII.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 14. maja 1884.

Obseg: Sadimo sadno drevje pravilno na stalno mesto! (Dalje.) — Gospodarske novice. — Vprašanja in odgovori. — Mlekarstvo. (Dalje.) — C. k. kmetijska družba kranjska. (Konec.) — Enketa o kmetskih razmerah na Kranjskem. (Dalje.) — Trgovinska in obrtna zbornica. (Dalje.) — Noč pred sv. Dnevom. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Sadimo sadno drevje pravilno na stalno mesto!

Spisal M. Rant.

(Konec.)

S tem, da se zemlja okolo ravno posajenega drevesca na rahlo pohodi, vsede se taisto ž njo vred toliko, da pride korenični vrat v ravno mer s spodnjim licem preko jame položenega remeljna, ali z licem zemeljnega površja. Potem zasuje se še ostala jama okolo drevesa z ono prstjo, katera bila se je pri izkopavanji taiste (jame) na tretji kup nametala. Ta zemlja nagrebe in nasuje naj se tako, da okolo koreničnega vratu nareja skledi podobno vdrtino ali, kakor pravimo, „šipo“.

Ko je enkrat ravno opisana manipulacija dovršeno-izgotovljena, naj se drevesce, ako le mogoče, še dobro zalije, da se zemlja okolo korenik dobro vleže in pošteno vsede. Potem naj se drevesce h kolu rahlo priveže, da se zamore še zemlja, ako bi se utegnila še kaj vsedati, ž njo vred tudi samo pomikati; ker pretrdo privezano bi z nadkoreninsko zemljo na kolu tako rekoč obviselo in bi spodaj pod koreninami prazni prostori nastali, kar vse skupaj bilo bi za drevesce in domačega sadjerejca gotovo prav slabih nasledkov. Kot priveza služi najbolje zadosta dolgi enoletni, ne predebeli srobot, kateri naj se okolo kola in drevesca, motaje med obema, večkrat v podobi osmice (∞) priredi in ovije. Na onem mestu, kjer se priveza okolo drevesnega debla vije, naj se pod-njo priredi ne predebela plast mehkega in vlažnega mahu, da tako drevesni lubad prehude pretiske ne trpi. Taka iz srobota pravilno prirejena priveza je jako trpežna; ni je treba vedno popravljati; traja po tri leta. Kedar pa za priveze srobota nimamo, moremo ga nadomestiti tudi z dobro povitimi in zadosta dolgimi slamnatimi „prevesli“ (poresli); take priveze moramo pa vsako leto obnoviti, ker slama navadno uže v enem letu popolno preprhne. Kjer je ozračje navadno bolj mirno, naj se drevesce na solnčnih pohribnih visínah na senčno, a v ravninah in pa naproti jugu ležečih visínah pa na solnčno stran kola po povedanem načinu na stalno mesto posadi.

V vlažnih in bolj mokrotnih legah izvršujemo tako imenovani „hribčasti nasad“ drevja na stalno mesto. Za tak nasad nam ni treba jam, kakoršne bile so zgoraj opisane, izkopavati in prirejati. Ob takih slučajih nam je najpreje na mestu prostora v zemljo vsaditi pripravni in zadosta močni kol, okolo katerega moramo potem vsaj dobra dva metra na okrog zemljo dobro prekopati in grude njene pošteno razdrobiti. Potem se drevesce h kolu pravilno priveže, na kar se mu korenine do koreničnega vratu z dobro in rodovitno, od drugod dovedeno zemljo pravilno zasujejo, s čemur nastane okolo tako posajenega drevesca podoba male hribčaste zvišine ali mali hribček. Da nam pri takem nasadu suša preveč preglavice delala ne bode, moramo dalje tak hribček z ruševino obdati in pokriti.

To so gotovo prav lahki in priprosti pogoji, katerih se je domačemu sadjerejcu pri nasadu sadnega drevja na stalno mesto držati; kdor je lahkomišljeno pri tem prevažnem započetji ne prezira in se strogo po njih ravná, žal mu ne bode. Ne zagotovi si s tem edino le lastnega veselja in radosti, nego zagotovi ob enem, temveč svojemu trudu in prizadevanju od sadjereje obilnega dobička, a sadnemu drevju pa brez posebnih nesreč normalno starost.

Sadno drevje naj se na stalno mesto po kvadratni oddaljenosti v sledečem razmerji sadi:

1. Jabolka, hruške, sladke črešnje (visokodebelnato drevje) od 10 do $13\frac{1}{2}$ metra.
2. Češplje, slive, kisle črešnje, breskve, marelice in mandeljni od 5 do $6\frac{1}{2}$ metra.
3. Kutine, nešplje, „ivanška“ in „paradižna“ jabolka od $3\frac{1}{2}$ do 5 metrov.
4. Orehi in kostanji pa od 13 do 17 metrov narazen, kar vse bile so „Novice“ o svojem času domačim sadjerejcem uže povedale. Zastaranim boleznim treba je pogostnih in trpkih zdravil, da, večkrat tudi celó skelečih izžiganj in bolečih operacij. Pregosti nasad je med domačimi sadjerejci tudi taka podedovana in škodljiva „bolezen — navada“, katera se bode le težavno zatreti in vničiti dala. Tu se misli, da le veliko število sadnega drevja, „magari“ tudi v največem drenju na malem prostoru mora sadjerejcu obilnega in koristnega sadja donašati; a temu je ravno nasprotno. Več dobička bode ti donašalo 10 sadnih dreves pra-

vilno na stalno mesto posajenih in modro oskrbovanih, nego na istem mestu 15, 20, morda celó 30 in še več v pregostem nasadu zanemarjenih; od zanemarjenega „sadnega čumja“ se nikdar in nikoli tudi najmanjše koristi nadejati ni. Zavoljo tega naj se mi gori navedeno in opetovano ravnilo o pravilnem nasadu sadnega drevja gledé oddaljenosti nikar v zeló ne jemlje. Ravno iz nepravilnega nasada sadnega drevja na stalno mesto sadjerejcu za njegov trud in prizadevanje pri sadjereji največ nevspehov izvira, kateri mu dostikrat do te plodonosno-prekoristne stroke vse dalnje veselje popolno vničijo. Naj bi se pač v prihodnje pri tem prevažnem opravilu sploh povsod pravilno postopalo!

Gospodarske novice.

* *Deželna komisija za splošno deželno razstavo v Budapeštu l. 1885.* javlja, da bode razstava semena, krmilnih tvarin in gnojil mednarodna. Natančneje se poizvé v tej zadevi v pisarni c. kr. kmetijske družbe.

* *Mestni magistrat dunajski* poroča s posebno okrožnico, da so vsled intervencije c. k. ministerstva za kupčijo in generalnega nadzorstva avstrijskih železnic, vodstva železnic znižale vozarino za govejo živino, koja je namenjena na dunajski živinski trg v Št. Marks.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 16. Kako naj se ravná s travniki, koji so polni mahu in ki so bili pod vodo v jeseni, pozimi in zdaj, ko je bilo precej zeleno. (A. T., župnik v Kopanji.)

Odgovor. Mokrota pospešuje raščo mahu, posebno v toplem času, zato je prva skrb, travnik osušiti; da bi o tem kaj svetovali, treba bi nam bilo travnik na mestu ogledati. Mah se odpravi, ako se travnik križem prevleče s travniško brano ali pa se ga poruje s železnimi grablji. To delo se ima izvršiti v zgodnji spomladi, prej ko travnik obzeleni, na kar se potem gnoji z apnom ali pepelom.

Mlekarstvo.

Spisuje Gustav Pirc.

(Dalje.)

19. Navadna pinja.

Katera pinja je najboljša, odgovoriti je težko. Na izdelek, to je, na surovo maslo, nima sostava pinje velicega vpliva. Najvažnejše je in ostane vedno dobro pripravljena smetana. Vsaj v dostih krajih, koder izdelujejo izvrstno surovo maslo, rabijo prav slabe, nerodne pinje. Z ozirom na silo pa, katera se za pinjenje rabi, ima prednost ona pinja, katera se lože giblje.

Sploh dobra pinja imeti mora sledeče lastnosti:

1. Tolščobne krogljice mora hitro in popolno v kepe združiti;
2. mora biti tako sostavljena, da se lahko vun vzame surovo maslo in da se dá lahko osnažiti;
3. da je mogoče, toploto smetane vravnati in da ima po potrebi čisti zrak vhod, slabi plini pa odtok.

Te lastnosti ima večidel vsa naša navadna, lesena pinja, a ona je z ozirom na gonilno silo precej nerodna in za pinjenje velicih množin mleka skoraj nerabljiva. Delo s to pinjo je zeló utrudljivo, posebno če je velika; s pomočjo posebnih priprav goni to pinjo lahko tudi voda ali živalska sila.

Hitrost pri pinjenji naj se tako uredi, da sledi v minuti 40 do 43 udarcev. Pri pinjenji dobre smetane, pri pravi toploti in pri gori omenjeni hitrosti zvrši se pinjenje v 50 do 60 minutah. Sploh se ta pinja, tudi uže zaradi svoje nizke cene, priporoča le manjšim mlekarstvom, med tem, ko so za velika mlekarstva pinje boljše sostave umestnejše.

Navadno leseno pinjo so skušali zboljšati. Tako je Clifton naredil iz ploščevine gori popisani, zeló podobno „zračno pinjo“. Ta pinja je valarjeve oblike *(pod. 24.)*, ter ima drog, koji je narejen tudi iz ploščevine, pa je votel. Na vrhu ima drog zaklopnico, katera se odpre, kedar se drog ven potegne in zapre, kedar se drog v pinjo potisne. Vsled tega se zrak s silo skozi smetano pritiska ter tako po Cliftonovem mnenji pinjenje pospešuje. Podoba 25. kaže presek take pinje. Toplota med pinjenjem dá se s tem vravnati, da se pinja v mrzlo ali toplo vodo postavi. „Cliftonova zračna pinja“ dobi se pri „Land- und Forstwirthschaftliches Verkehrsbureau Wien III, Ungargasse“ ter stane z ozirom na različno velikost od 5 do 14 gold.

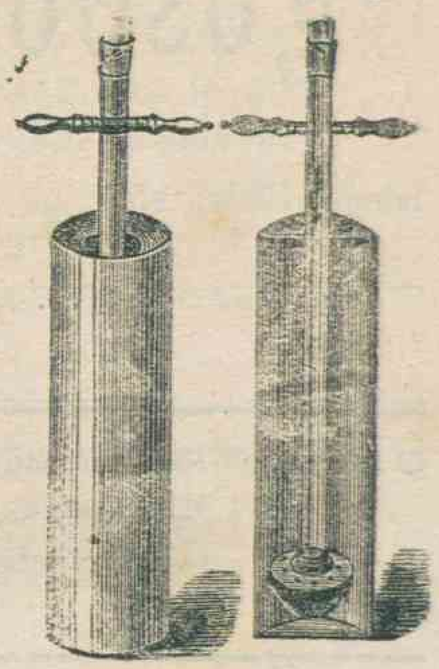

Pod. 24. *Pod. 25.*

Navadna lesena, kakor tudi Cliftonova pinja imata to slabo lastnost, da se luknja, skozi katero gré drog na pokrovu, ne dá nikdar popolno zamašiti. Skozi to luknjo pada med pinjenjem razna nesnaga, kot na pr. muhe, komarji itd. Tako onesnaženje naredi surovo maslo manj vredno, in uže to bi imelo biti povod, si omisliti pinje boljše sostave.

20. Lefeldtov stroj za pinjenje.

Izmed strojev za pinjenje velja kot eden najboljših Lefeldt-ov (*pod. 26.*). Tu naj sledi popis tega koristnega stroja:

Na lesenem stajalu je vodoravno vložen s svojimi tečaji hrastov sodček. — Za vdevanje smetane pa služi luknja, koja je s posebnim pokrovom pokrita. Pokrov se pritrdi z vódom. Pokrovu nasproti je veha, skozi katero se spinjeno mleko odtaka. Po gotovih pripravah dá se sodček v vsaki legi obdržati. V sodu so pritrjene lopate, koje so preluknjane, in v katere buta med sukanjem sodčeka mleko. Kedar se sodček čisti, morajo se te lopate ven vzeti. Na sodu je na dalje zaklopnica, skozi katero se sveži zrak dovaža, slabi pa izpušča.

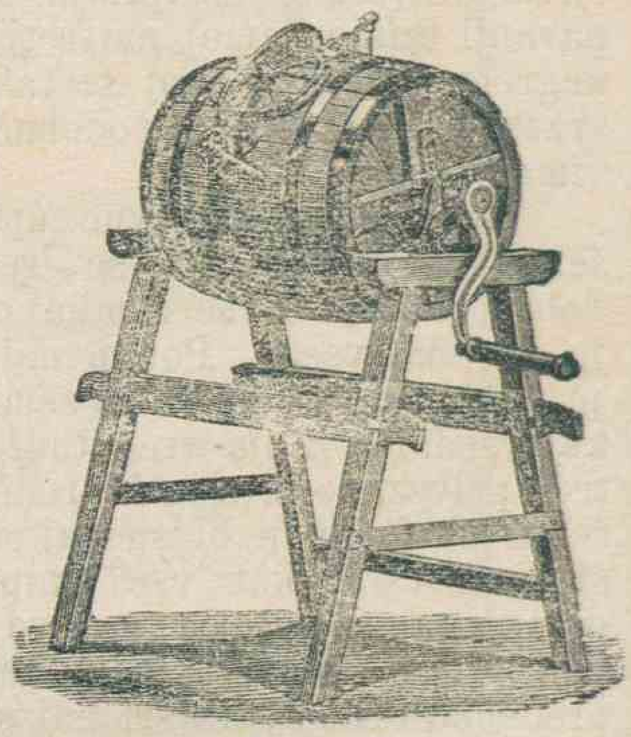

Pod. 26.

Prednosti tega priporočljivega stroja so sledeče:

1. Ročnost; stroj se tako lahko suče, da tudi slabotni ljudje lahko pinijo.
2. Skozi sod ne gré nikaka ôs, kakor tudi v sodu sploh ni nobene kovine, ki bi lahko škodovala smetani, oziroma surovemu maslu.
3. Pinimo ravno tako lahko malo, kakor veliko smetane.
4. Surovo maslo dá se uže v sodu sprati, treba se ga toraj ni dotikati z rokami, kar je posebno škodljivo v poletnem času.

5. Za dobro izdelovanje surovega masla neobhodno potrebna prava toplota dá se v tem stroji dobro vzdržavati. Vsled tega je surovo maslo iz te pinje trdo, čisto in okusno.

6. Ima stroj pripravo, skozi katero škodljivi plini odhajajo in sveži zrak dohaja.

7. Iz smetane dobi se skoraj vse surovo maslo.

8. Snaženje stroja je vseskozi pripravno in se toraj natanko vrši.

Hitrost, s katero je treba piniti, naj se tako uredi, da se sod zasuče po priliki 40krat v minuti. Ako se uže začne narejati v pinji surovo maslo, je dobro, da se prične sukati sod na nasprotno stran, ter se s tem pinjenje pospešuje. Hitro vrtenje ne koristi nič, in provzroči k večjemu, da se smetana peni.

Z ozirom na vsebino, katera lahko znaša od 15 do 100 litrov, stane ta stroj od 39 do 90 gold. ter se ga dobi pri „Land- und forstwirthschaftliches Verkehrsbureau Wien, III. Ungargasse“. Naprava tega stroja je posebno priporočljiva mlekarskim zadrugam.

21. Holštajnski vertikalni stroj za pinjenje.

Ta stroj ima tudi sodček, koji je iz hrastovega lesa in je okovan s železnimi obroči (*pod. 27*). Pokrov sodov obstojí iz dveh delov, ter se lahko proč dá. Skozi sod gré ôs; goni se stroj zgoraj, od koder pregibljejo zobata kolesa ôs. Spodnji konec ôsi teče v tečaju. — Bistveni del stroja je na ôsi pritrjeni leseni okvir, koji smetano tolče in meša. Ob notranji steni sodčeka so pritrjene male deske, ob katere pa mleko buta. Os z okvirjem vred da se sneti, kakor tudi cel sod prekucniti (*glej pod. 28.*), tako da je čiščenje stroja prav pripravno.

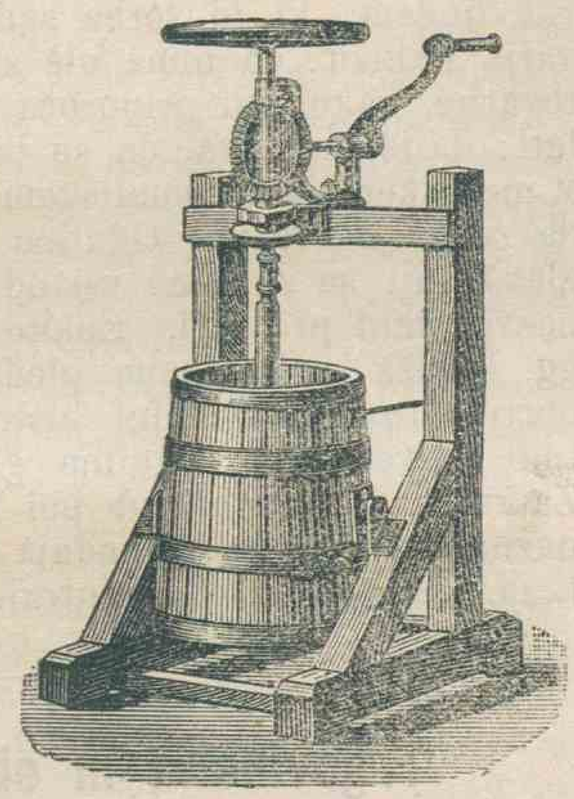

Pod. 27.

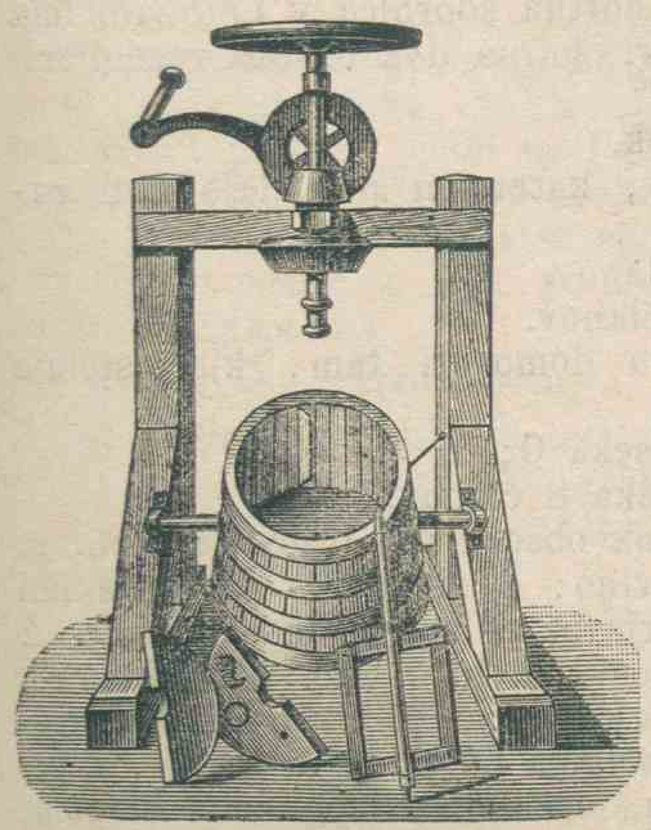

Pod. 28.

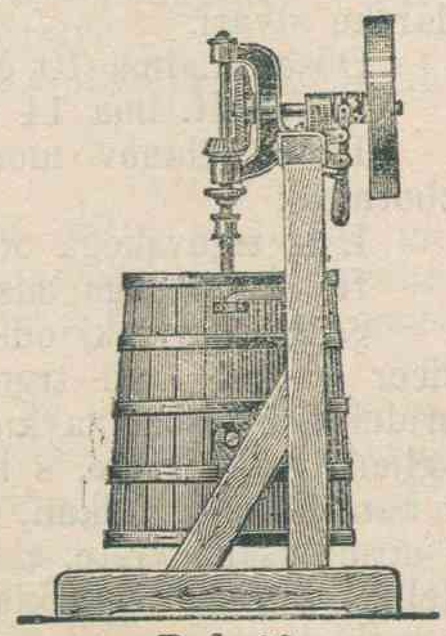

Pod. 29.

Da je sukanje lože, ima stroj na vrhu omah. Stroj stane pri Kleiner & Fleischmann-u v Mödlingu za 30 do 90 litrov smetane od 25 do 60 gold. Hitrost in poraba je sicer ista, kot pri Lefeldtovem stroju.

Za velika mlekarstva dobijo se stroji, koji se lahko gonijo s parno ali drugo silo (*pod. 29.*); tak stroj, v kojem se pini za 60 do 225 litrov, stane 80 do 200 gld.

(Dalje prihodnjič.)

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 4. maja 1884

pod vodstvom g. barona Wurzbacha. Navzoči: tajnik Pirc in odborniki gg. Brus, Detelja, Jerič, Kastelic, Murnik, Neweklovski, Robič, Souvan, dr. pl. Wurzbach.

(Konec.)

Podružnica boštajnska prosi, da se njenemu članu g. dr. Mauer-ju posodi stroj za izdelovanje drenažnih cevi. Ker ima stroj sedaj g. grof Auersperg ter ga tudi neobhodno rabi, sklene se, stroj temu gospodu do konca leta pustiti, potem pa g. dr. Mauru, ako ga še želí, za določen čas prepustiti.

Deželna vlada pozivlje glavni odbor, da voli 3 zastopnike k komisijonelnem posvetovanji o zadevi komasacije kmetskih gruntov in o razdelitvi pašnikov in gozdov. V ta namen voli si zastopnikom družbe gg. predsednika barona Wurzbacha, dr. pl. Wurzbacha in Robiča ter se sklene, v tej zadevi se posvetovati v seji glavnega odbora, ki ima biti v ta namen v nedeljo 11. t. m.

Poročilo razstavnega odbora pokrajinske razstave na Krškem izroči se v poročilo odseku za splošne reči.

Sklep občnega zbora kmetijske podružnice v Rudolfovem, da družbeniki na korist podružnice zahtevajo list „Oekonom“, ako se dovoli, da za to namenjeni goldinar ostane v podružnični blagajnici, se ne potrdi, ker je proti pravilom družbe.

Želji glavnega odbora sedmograške kmetijske družbe, da bi se tudi kranjska družba potegnila za to, da se na Dunaji ustanovi splošen somenj za hmelj, se sklene ustreči.

Tajnik Pirc poroča, da je bila družba pozvana naznaniti izdavanje „Kmetovalca“ kot pridobninskemu davku podvrženo obrt.

Potovalni učitelj na Českem in dopisovalni ud družbe g. J. Dumek pošlje družbi tri svoje knjige, kar se hvaležno naznanje vzame.

Kmetijska družba na Dunaji pošlje katalog IV. razstave pitane živine, ter se zahvaljuje za podporo, katero je družba omenjenemu podjetju naklonila.

Vzame se na znanje brezplačna podaritev 35 iztisov knjižice „Anleitung zur Vertilgung der Kleeseide“ od strani slavnega ministerstva za poljedelstvo, kojo naroči knjižico podružnicam razdeliti.

Za ude na novo v družbo sprejmejo se sledeči gospodje: Janez Babnik, župnik v Toplicah, Matija Zupa, posestnik v Smokuču, Janko Žerovnik, učitelj v Gorjah, Janez Pehani, c. kr. notar v Mokronogu in Franjo Šifrer, posestnik v Bitnjem.

Narodno-gospodarske stvari.

Ênketa o kmetskih razmerah na Kranjskem.

(Dalje.)

Pri tretjem vprašanji: kako naj se vreja personalni kredit na kmetih, povdarja dr. Vošnjak važnost posojilnic, katerih je v slovenskih deželah 18, namreč na Kranjskem 6, na Štajarskem 10, na Primorskem 2. Ode-

ruških posojil je bilo na Gorenjskem najmanj. Take posojilnice naj bi zlasti podpirale hranilnice s svojim reservenim zakladom. On toraj stavi sledeče nasvete:

1. „Želeti je, da se v vseh okrajih ustanové kmetske hranilnice in posojilne zadruge.

2. Deželni zbor kranjski naj se obrne do vlade s prošnjo:

a) da naj ponovi svoj ukaz hranilnicam, da iz svojih reservinih zakladov dadó posojilnicam brezobrestno ali po nizkih obrestih posojila, in

b) da bi se iz vlog poštnih hranilnic dotirale posojilnice in se dotični zakon spremenil v to svrho.

3. Zvezi slovenskih posojilnic v Celji se izreče zahvala za njeno marljivo in koristno delovanje, po katerem je uže marsikatera kmetija bila rešena od propada.“ Vsi nasveti so bili sprejeti brez ugovora.

Na razgovor prišel je še nasvet g. Ogulina gledé menjic. Gosp. Dev omenja, da govorivši o menjicah ni mislil, da ljudje na Dolenjskem sploh na menjice dolgove delajo, ampak da dobivajo le pri posojilnicah denarje na menjice. Gosp. Klun priznava, da bi bilo prav, ko bi se menjice za kmete prepovedale, ali ker posojilnice večidel zarad lahkega vredovanja dajejo denarje na menjice, bi ne mogli popolnem kmetskim prebivalcem te pravice odrekati, ker bi sicer morda ne mogli pomoči iskati pri posojilnicah. Tudi dr. Vošnjak se izraža v enakem smislu in predlog Ogulinov pri glasovanji ne obveljá.

Gosp. predsednik hoče zatem sejo skleniti, pa g. Murnik prosi, da bi smel še o domači obrtniji poročati, ker je prišel prof. Hauch zarad puškarskega obrta na Gorenjsko, in ga misli spremiti v Železnike ter bi se morda ne mogel od ondot o pravem času vrniti. Enketa temu pritrdi in g. Murnik poroča o peti točki programa. Kje in kako naj se pospešuje domača obrtnija? Obrtnije na Kranjskem je omenjati:

1. Žimnata sita v Stražiši pri Kranji. 2. Čipkarija v Idriji in nekaterih drugih krajih. 3. Pletenje slamnikov v kamniškem okraji. 4. Pletenje peharjev, slamnatih preprog v farah: Šmarija, Lipoglav, Polica in Št. Lenart pri Ljubljani. 5. Lesna obrtnija v sodnijskih okrajih: Ribnica, Kočevje, Vélike Lašiče, Lož; dalje v Bohinjski dolini, na Bledu in v nekaterih krajih idrijskega, logaškega, kranjskega, kamniškega in ljubljanskega okraja. 6. Pletenje jerbasov in korb v ljubljanskem in brdskem okraji, v Bohinjski dolini, pri Idriji, v Planini in v Ipavski dolini pa ribniškem okraji. Vrbe se dobivajo obilno ob Savi, Ljubljanici, pri Loki, Kranji in v Bohinji. 7. Metle iz brezovega in druzega lesa po vsem Kranjskem, zlasti po farah: Polhovgradec, Dobrova in Ig. 8. Sukno (loden) v Idriji, navadne pregroge (lauftepihe) in 10. koci v Kranji. 11. Flanela in volneni jopiči na Bledu. 12. Platno domače skoraj povsod, pomena vredno pa še zlasti v Smledniku, Mengšu, Medvodah, pa v loškem in kranjskem sodnijskem okraji, v Metliki in na Kočevskem. 13. Rute, peče v Radolici, Kamniku, Zatičini in ljubljanski okolici. 14. Jopice in čepice v Kamniku. 15. Nogovice in jope v Idriji, Kranji, Tržiču, Bledu, Javorniku in na Jesenicah. 16. Povoji v Smledniku, Gameljnah in Mengšu. 17. Pleteni sukneni čevlji (copati) v Kranji. 18. Svitki v Kamniku. 19. Krtače. Za povzdigo sitarije bi bilo treba delati na nižjo colnino, za čipkarijo preskrbeti ličnih novih obrazcev, za plétenje slamnikov skušati, da bi se slama bolje kultivirala, za razne druge obrti pa, da bi se osnovale obrtne šole, v katerih bi se nekateri izučili, ki bi dotično stroko širili po svojem okraji. Gosp. poročevalec toraj za tiste obrtnije, ki so posebno razširjene in podpore vredne, priporoča ênketi sledeče sklepe:

Deželni odbor se naprosi slavnemu deželnemu zboru nasvetovati, da bi primerno podpiral: 1. Čipkarijo v Idriji; 2. slamnikarijo v kamniškem okraji; 3. vstanovo lesne obrtne strokovne šole v Ljubljani; 4. vstanovo šole za pletenje peharjev, korb, jerbasov itd.; 5. poduk v vrboreji; 6. lončarijo v radoljškem, kamniškem, ljubljanskem, kočevskem (ribniškem) in krškem političnem okraji; 7. da bi sklenil: naj se sostavi poseben odbor, ki bi razpravljal, kje bi se mogle hišne obrtnije na novo vstanoviti in katere? 8. Da bi v pospeševanje hišne obrtnije in obrtnih šol primeren znesek po stavil v deželni proračun.

Gosp. Pakiž omenja, da bi imela obrtna šola vspeh le v takem kraji, kjer ljudstva ni treba siliti k obrtu. To je zlasti v ribniškem okraji. — Gosp. Potepan priporoča, da bi se na Notranjskem vpeljala kaka obrtnija. Železnica jim je naredila veliko škodo, zdaj bodo zgubili še en vir zaslužka, bistriško vodo, ki so jo Tržačanom prodali. Vpelje naj se toraj kaka obrtnija, zlasti suknarija, pletenje košev, lončarija, slamnikarija.

Gosp. Dev omenja, da g. poročevalec ni omenjal hišne obrtnije v metliško-črnomaljskem okraju. Gosp. Ogulin nasvetuje, da naj se odločijo prav velika darila ljudem, ki bi verbe sadili. Gosp. Murnik odgovarja Pakižu, da nima nič zoper obrtno šolo v Ribnici, tovarne, kakor jih priporoča Potepan, se ne morejo delati; dalje priznava, da se nahaja domača obrtnija tudi v metliškem in črnomaljskem okraji, ter konečno izreče, da zoper nasvet g. Ogulina nima nič ugovarjati. Pri glasovanji se sprejmó vsi od poročevalca g. Murnika nasvetovani predlogi. Enako pritrdi ênketa tudi željam gg. Pakiža in Potepana gledé obrtne šole v Ribnici in obrtnih tovarn v dolini bistriški ter naposled sprejme tudi nasvet gosp. Ogulina gledé daril za sadilce vrb. Zatem g. predsednik ob pol 9. uri zvečer sklene sejo z naznanilom, da se prihodnja seja prične drugi dan (18. t. m.) uže ob desetih zjutraj.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Novi volilni red se glasi:

§. 1. Trgovska in obrtna zbornica v Ljubljani ima 24 pravih članov, kateri so na dva odseka razdeljeni, namreč:

I. na trgovski odsek,

II. na obrtni odsek, kateremu pripadajo tudi rudarske stvari.

Odsek I. ima 10 članov.

Odsek II. ima 14 članov.

Izmed članov mora domovati tam, kjer stoluje zbornica:

I. iz trgovskega odseka 6;

II. iz obrtnega odseka 8 članov.

§. 2. Trgovski odsek obseza vse trgovske obrti, in sicer v prvi vrsti trgovino: z živino, s poljedelskimi pridelki, z lesom za kurjavo, za stavbe in za orodje, z ogljem vsake vrste, s koaksom in s šoto, z zemljinami, s kameni in z rudami, s kovinami in z izdelki od kovin, s stroji vsake vrste, z blagom od gline in stekla, z izdelki od lesa, s kratkim, lesenim, z lepotičnim blagom, s svilo in svilnatimi predeninami, z ovčjo volno in nje predeninami, z bombažem in njega predeninami, z lanom, s konopljami, z juto in njih predeninami, s tkaninami od vsakovrstnih tvarin in s šitim blagom, s papirjem, s potrebščinami za trgovske in navadne pisarne, za risarje in slikarje, s sladščicami, s špecerijskim in

materijalnim blagom, z jestvinami in pijačami vsake vrste, z oljem, s tolščami in tvarinami za svečavo, z dišavami in barvami, z mešanim blagom, z živili in hišnim orodjem, s starinarskim blagom, z odpadki;

dalje: knjigarstvo, trgovino z umetninami in muzikalijami, antikvarsko trgovino, odpravništvo in razprodajo novin, knjižne in muzikalne posojilnice, bankirsko in menjevalsko opravilo, opravilo službinskega posredovalca, opravilo novinarskega oznanovalca in uvrščevalca, blagohranilne zavode (skladišča itd.), posojilnice gibál in strojev, banke, hranilnice, zastavljalnice, zavarovalnice, transportni obrt, železnice itd.

Trgovski odsek se voli po 3 volilskih kategorijah (volilski razredi):

Ti volilski razredi sestojé:

a) iz tistih trgovcev, kateri plačujejo od trgovine na leto vsaj po 100 gold. cesarske dobitkovine brez doklad [velikotržje] (§. 7. odstavek 2, zakona z dne 29. junija 1868. l., št. 85 drž. zak.);

b) iz tistih trgovcev, kateri plačujejo od trgovine na leto vsaj po 8 gold. 40 kr. cesarske dobitkovine brez doklad, ter ne pripadajo h kategoriji a);

c) iz ostalih trgovcev, kateri plačujejo od trgovine na leto vsaj po 2 gold. 10 kr. cesarske dobitkovine brez doklad. Na vsak način za utemeljitev volilske pravice v tej volilski kategoriji (volilskem razredu) zadostuje, da trgovec od svoje trgovine plačuje v dotični občini toliko cesarske dobitkovine, kolikor iznaša najmanjši census, ki daje pravico voliti v deželni zbor (§. 7., odstavek 2., zakona o trgovskih zbornicah).

Dokler ni zahtevanega števila volilcev v sestavo prve volilske kategorije (I. a) volijo volilci te kategorije (I. b) skupno 6 pravih članov, tretja kategorija (I. c) voli 4 prave člane.

II. obrtni odsek obseza obrtno industrijo, in sicer: izdelovanje kovin in kovanega blaga, strojev, orodja, aparatov, instrumentov, vozíl, kamnov in zemljin, blaga od gline in stekla, lesenega in koščenega blaga, blaga od kavčuka in gutaperče, usnja, usnjin in kožuhovin, kakor tudi izdelke od ščetin, dlake in perja, izdelke od predenin in tkanin vsake vrste, istotako blaga opnarskega (tapecirarskega) obrta, oblačil in lepotin, papirja in papirnatega blaga, živil in užitnih tvarin, vsakovrstnih kemičnih proizvodov, stavbinskih izdelkov, kakor tudi proizvode poligrafnega in umeteljnostnega obrta; dalje naslednje obrte, kakor: hôtele, gostilne, krčme, jedilnice z gorkimi jedmi in ljudske kuhinje, mesarje, kopéli, brivce in frizêrje, gledališke podjetnike, tehtniške imetnike itd., naposled rudarstvo.

Obrtni odsek se voli po treh volilskih kategorijah (volilskih razredih).

Ti volilski razredi sestojé:

a) iz tistih obrtnih, kateri od obrta plačujejo na leto najmanj po 100 gold. cesarske dobitkovine brez doklad (§. 7., odstavek 2., zakona o trgovskih zbornicah);

b) iz tistih obrtnikov, kateri od obrta plačujejo na leto najmanj po 2 gold. 10 kr. cesarske dobitkovine brez doklad ter ne pripadajo kategoriji a);

c) iz tistih rudarskih obrtnikov, kateri od izvrševanja rudarstva plačujejo na leto vsaj po 4 gld. 20 kr. merovino brez doklad. Na vsak način za utemeljitev volilne pravice v volilski kategoriji (volilskem razredu) b) oziroma c) obrtnega odseka zadostuje, da obrtnik od svojega obrta plačuje v dotični občini toliko cesarske dobitkovine ali od svojega rudnika toliko merovine, kolikor znaša najmanjši census, ki daje pravico voliti v deželni zbor (§. 7, odstavek 2, zakona o trgovskih zbornicah).

Volilska kategorija	II. a)	voli	2,
„ „	II. b)	„	10,
„ „	II. c)	„	2,
	skupaj	.	14

pravih članov.

§. 3. Javne družbe se uvrsté v tiste volilske kategorije, v katere je uvrščeno tisto podjetje, h kateremu spadajo.

Tiste osobe, katere kot načelniki ali ravnatelji vodijo trgovska in obrtna podjetja na delnice, volijo v oni kategoriji, v katero spada podjetje, katero vodijo.

§. 4. Vsak volilec voli samo v tisti volilski kategoriji (volilskem razredu), v katero spada (§. 2).

Kdor ima v več volilskih kategorijah (volilskih razredih) volilsko pravico, more le v eni kategoriji voliti. (§. 7., alin. 5., zakona o trgovskih zbornicah.)

Volilec, ki ima v več volilskih kategorijah volilsko pravico, uvrsti se, ako se sam ne odloči za eno ali drugo kategorijo, v tisto kategorijo, v kateri plačuje višji davek.

Vsaka volilska kategorija (volilski razred) voli sama zá-se njej pripadajoče število pravih članov. (§. 9., alin. 2., zakona o trgovskih zbornicah.)

Glasovi raznih volilskih kategorij se ne morejo združiti samo v eno volilsko kategorijo. (§. 9., alin. 3., zakona o trgovskih zbornicah.)

§. 5. Pravico voliti imajo tisti člani trgovskega in obrtnega stanú, kateri uživajo vse državljanske pravice, ter v okraji zbornice trgujejo, obrtujejo ali rudarijo, in to samosvojno ali kot javni družniki (po čl. 85. in 99. trgovskega zakonika), potem tisti, kateri kot načelniki ali ravnatelji vodijo trgovska ali obrtna podjetja na delnice (§. 7., odst. 1, zakona z dné 29. junija 1868., drž. zak. št. 85), ako se od omenjenih podjetij v §. 2. pričujočega volilskega reda zaznamenovani davčni znesek plačuje.

Plačevanje merovine se gledé utemeljitve volilske pravice in razvrstitve v volilske kategorije (volilske razrede) jednači s plačevanjem dobitkovine.

(Konec prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Noč pred sv. dnevom.

Maloruska povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj, preložil L. Podgoriški.

(Dalje.)

Še le del je bil hudobec mesec v svoj žep, uže je po vsej zemlji legla tako gosta tema, da bi ne bil vsakedo našel pota v krčmo, nikakor pa ne k djaku.

Ko je čaralnica videla, da je tema nenadoma zajela jo, vskriknila je prosunljivo.

Hudobec je priplesal, kakor kak gizdalin, čaralnico prijel za roko in jel na uho šepetati jej, kar navadno vsemu ženskemu pokoleniju šepečejo na uha.

Čudno je na tem sveti uredjeno to! Vse, kar živí na njem, sili se in šemi po vzgledu in pači. Popreje sta v Mirgorodu pozimi kožuhe, prevlečene sè suknom, nosila samo sodnik, pa mestni načelnik, vsi niži uradniki so se ogračali s prostimi, neprevlečenimi kožuhi iz ovčin; sedaj pa prisednik in vsi drugi uradniki nosevajo nove kožuhe iz najnéžnejših, kratko volnatih jančjih kož sè sukneno prevleko. Pisar (kancelist) in

občinski tajnik sta na prevleko sinjega nankina kupila po šest griven ali šestdeset kopejek aršin. Cerkvenec je na leto dal skrojiti si šaravare (hlače) iz nankina, telovnik pa iz pisanega garusa (kameelgarn). S kratka: vse hoče imeti nekaj posebnega. Kedaj bodo ljudje odpovedali se ničemurnosti? — Mnogim se bode morda neverjetno zdelo to, da je tudi hudoba vlovila se splošno nemoč; pa to je vendar — le res. Nad vse smešno je, ker hudoba sanjari, da je, Bog zna, kako krasen, a kakova spaka je, pí te bodi, človek se kar zdrzne! Hudoba je, kar Toma Grigorjević trdi, najmrzkejša pokveka, kolikor jih lazi po sveti. Ali ne, tudi hudobec vhaja med ljubovniško zmés!

Pa v tem se je na nebi in pod nebom stemnilo tako, da ni bilo mogoče videti mesečine, niti — kaj dalje počenjata hudobec in čaralnica.

„Torej ti, kume, nisi bil še pri djaku, v njega novem domu!“ — začudil se je Kozak Čub, ko je odhajal iz svoje lesene hiše, mršavemu, visokemu, v kratek ovčji kožuh zahaljenemu zemljaku, čegar dolgi, z brado, kakor s kakim strniščem, odičeni obraz je pričal, da uže delj časa, nego dva tedna, ni doteknil se ga nikakov kosir, s katerimi zemljaki navadno brijó si brade, zato ker nimamo potrebnih britev. „To bode vrla popivka nocoj!“ — opomnil je Čub in otrl si obraz. „Le nikar, da bi se zapoznila!“

O tej opomnji je Čub krepko nategnil na sebi pas, ki je kožuh imel prevezan z njim; pokril se je s čapko in krepkejše je stisnil v roki bič — strah in grozo prilestnim stražnim psom; a nenadoma je pogledal k višku in ustavil se....

„Kakova spaka je to? — gledi no, gledi, Panas!...“

„Kaj pa je?“ — vprašal je kum in tudi pogledal k višku.

„Kaj, kako je? — meseca ni več!“

„Presneto, meseca ni več!“

„To je prav, da ga ni več!“ — potrdil je Čub nekako zloben na hladnodušnega kuma. „Tebi ni nič do tega!“

„Kaj pa naj učinim?“

„Prebito je bilo treba“, — govoril je Čub dalje in z rokama otrl brke — „treba je bilo, da je hudoba izvalila nama tako neugodo!.... To je smešno, da bi poknil človek!... Kakor nalašč! Sedel sem v izbi pri oknu in gledal venkaj: noč je, pa je bilo svetlo, kakor po dnevi, sneg je kar lesketal o mesečini. Ali jedva sem stopil skozi vrata, dej, uže je temno, kakor v kakem duplu!“

Dolgo časa še je godrnjal in karal se Čub, vmes pa je premišljal, kaj naj bi učinil. Kako rad bi sedel pri djaku in blebetal z njim vred, pa na obeh straneh njega uže gotovo sedé starosta, tuji bas in smolar Mikita, ki je po vsakih dveh tednih peljal se na trg v Poltavo in bril take burke, da so vsi zemljaki vsled samega smeha popadali se za trebuhe. Uže je Čub v mislih videl pred seboj na mizi slastno varenuho. Vse je bilo res vabljivo; ali temna noč ga je spomnila na počitek, ki je tako mil vsem Kozakom. Kako lepo bi bilo, da podloženih nog leží na peči, mirno kuri lulo in o pospavajoči temi posluša koledne pesni veselih mladenčev in dev, ki so jih goste gruče bile pod okni! Bogati Kozak bi se bil gotovo odločil tej zabavi, da je bil sam; ali dvema ni bilo tako dolgočasno in strašno hoditi po temni noči, pa tudi ni hotel drugim pokazati se, da je len in bojazljiv. (Dalje prih.)

Vabilo.

Dné 8. junija t. l. ali na sv. trojice dan, razkrila se bode v Št. Vidu nad Vipavo krasna spominska plošča slovenskega pisatelja, vikarija **Matija Vertovca**, in to po sledečem dnevnem sporedu:

1. Zjutraj slovesna sv. maša.
2. Po maši razkritje plošče s primernim govorom in petjem.
3. Položi se lavorikov venec na grob Vrtovčev.
4. Bankêt.
5. Beseda, katero priredi zvečer šentvidsko bralno društvo „Sloga“. Spored besedi se še objavi.

K obilni udeležbi vabi najuljudneje odbor za postavljenje M. Vertovčeve spominske plošče.

(Vsa uredništva p. t. slovenskih časnikov so uljudno naprošena, da blagovolijo to povabilo objaviti.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 12. maja. (*Pogreb cesaričen; spomlad.*) Minuli petek dospelo je na Dunaj truplo rajnke cesarice Marije Ane. Sijajen bil je uže sprevod s kolodvora v Avguštinsko dvorno cerkev, ki je bila vsa črno pregrnjena. Ker je rajnka cesarica naročila, da se ne sme ne raztelesiti, ne balzamirati, opustilo se je to zoper sicer splošno navado. — Ljudstva je velikanske množice vrelo v cerkev gledat mrliča, soboto popoludne pa, ko se je truplo preneslo v rakev pod kapucinsko cerkvijo, bilo je po vseh bližnjih ulicah in trgih srednjega mesta toliko gledalcev, da kasneje došlim ni bilo moč tudi ne od daleč kaj videti.

Po ulicah srednjega mesta vihralo je v petek, soboto, nedeljo in v ponedeljek še prav mnogo črnih zastav. — Ker je lepo vreme ostalo tudi še v nedeljo, sfrčalo je pa prebivalstvo dunajsko skoro do zadnjega vse na deželo. Celi dan bile so železnice, tramvaj, omnibusi vsi prenapolnjeni, in kdor je imel priliko opazovati še ob 10. uri zvečer Dunaju bližnje postaje, videl je lahko še tam deloma do zadnjih stopnjic prenapolnjene železniške vozove, poleg teh pa še na stotine ljudí, katerim do tistega časa ni bilo mogoče priboriti si prostorčeka na železniškem vlaku; najbolj vneti častitelji lepe pomladanske narave pa so se vračali iz dežele še le v ponedeljek. — Le čuditi se je, da se ne pripeti pomenljivih nesreč. Na južni železnici prihajal je na priliko vsak četrt ure vsaj po en vlak na Dunaj, sprazjeni so se zopet vračali do Novega mesta in zopet napolnjeni nazaj. Tržaški podnevni naglič pa je, se ve da tudi prenapolnjen na Dunaj dospel še le ob 11. uri namesto ob 10. zvečer.

Spomladanska gorkota razgrela je tudi znanemu Bismarkovemu častitelju Schönererju še bolj njegovo nikdar hladno kri, pa tudi onim, katere je razžalil v svoji zadnji jezi zarad severne železnice. Zato ima pa zdaj veliko veselje, da časniki vsak dan vedó kaj pisati o njegovih ali morebiti istinitih ali izmišljenih dvobojih. — Tako ima tudi ta — vitez svoje spomladansko veselje.

Iz Gorice 11. maja. (*O avstrijsko-italijanski komisiji.*) Znano je, da je bila začela 17. aprila t. l. v Gorici zborovati komisija, v katero ste poslali Avstrija pa Italija svoje zastopnike, z namenom, da bi se posvetovali in sklepali, v katerih mejah in s kakimi mrežami in pripravami bi smeli zanaprej na jadranskem morji ribariti avstrijski in italijanski ribiči. Ta komisija, ki je štela od začetka lepo število dostojanstvenikov, učenjakov in izvedencev iz obeh držav, je imela pogostoma dolge seje, v katerih je zaslišavala tudi druge skušene možé in ribiče iz obmorskih pokrajin na Adriji.

Komisija je zborovala do 7. maja; glavni zapisnik podpiše pa še le pozneje. Udom tega zbora je izkazavala Gorica svojo prijaznost in časti z vabili na raznotere, njim prirejene veselice. Sosebno pa se je veliko govorilo in pisalo o banketu, ki ga je hotelo mestno starešinstvo napraviti konec zborovanja tej komisiji; ali na veliko žalost nekih listov je bil banket odpovedan vsled smrti cesarice Marije Ane, in tako so splavali po vodi tudi govori in napitnice, za banket določene.

Po zadnji vojski je Avstrija gledé na lastne obmorske prebivalce 1867. sklenila kaj neugodno pogodbo z Italijo, tako da so ribiči italijanske države smeli ribariti celó do naših bregov, in ni bilo nikake prepovedi ali omejitve gledé na nevarne in škodljive mreže. Vsled teh neugodnosti so nastajali prepiri med našimi in laškimi ribiči. Zato pa je ribarstvo na naši strani vedno bolj propadalo; ribiči naši niso nikdar živeli v blagostanji in so po nesrečni mednarodni pogodbi od 1867. leta prišli, kakor ni moglo drugače biti, v še veče uboštvo. Avstrija pa v obče gospodarskem pogledu zarad tega tudi veliko škodo trpi, ker ji na tisoče in tisoče drugače jako marljivih prebivalcev ne more dajati one moči in onega dobička, ki ga dobiva od premožnejega ljudstva. Z druge strani pa izvira ravno od tod velika državno-gospodarska škoda, ker preskrbljujejo tujci naše trge z ribami, v tem, ko je ravno naše morje jako plodovito za ribe. Po vsem tem je nastala velika potreba za Avstrijo, da bi se ribarstvo na Adriji povzdignilo, v prvi vrsti pa, da bi se nepriličnosti imenovane pogodbe z Italijo kolikor toliko odstranile. Take stvari pa se dajo poravnati edino v porazumljenji s sosednjo državo, s katero smo se po pogodbi zavezali. Komisija v Gorici bi bila po tem takem morala v tem smislu delovati, in kakor se vidi, se je ona sešla iz narodno-gospodarskih razlogov. Sklepi te komisije niso še znani, ker so bile tudi seje tajne, ali vendar bi moral človek uže naprej soditi, da ribiči nabrežji istrskem in dalmatinskem pridejo v boljši položaj. Če pa pogledamo na razprave, terjatve in sklepe, ki so se objavljali po italijanskih listih italijanske in tudi naše države, moramo se bati v resnici še hujše osode za avstrijsko ribiško prebivalstvo, nego je bila dozdanja.

V Italiji so se po časnikih raznih vrst jako čudno obnašali gledé na mednarodno komisijo v Gorici. „L' Opionione“ na pr. zahteva, ne da bi se pogodba Avstriji v prid spremenila, ampak da bi se kar natanko izvrševala Italijanom na korist, torej da bi se postopalo še z večo brezobzirnostjo proti avstrijskim ribičem. Najhujše pa je za avstrijskega domoljuba izdajsko obnašanje italijanskih listov, ki izhajajo v naši državi, večinoma v sredi in obližji onih avstrijskih ribičev, od katerih žuljev živé in naše ribiče in našo domovino prodajajo. Največi škodljivci na našem morji so beneški ribiči, in ravno te izdajski listi zagovarjajo, češ, da brez njih bi bile ribe še dražje, nego so. Irredentovci trdé, da beneški ribiči so izurjeni in edini, ki nalové dovolj rib tudi za potrebe naše države; pa ne pomislijo, da so avstrijski ribiči ob istrskih in dalmatinskih bregovih tudi izvrstni, samo da si ne morejo pomagati proti beneškim ribičem, ki na naši strani vse ribe z zalego vred polové in pokončujejo. Ali je spodobno, da domači se ve da izdajski listi črnijo in ponižujejo one prebivalce avstrijske, med katerimi sami živé? Ali je onemu ljudstvu odrekati sposobnost za ribarjenje, ki se odlikuje v obče v mornarstvu, kakor so svetu znani dalmatinski in isterski mornarji? Potem pa kje ostaje pravica, mednarodna moč velike države, kakoršna je Avstrija, ako ne bo varovala svoje dostojnosti in glavnih gmotnih pogojev celih pokrajin!

(Konec prih.)

Prem 11. maja. (*Poziv.*) C. k. okrajno glavarstvo v Postojni dovolilo je z dopisom dne 7. t. m. štev. 4602 shod županov tukajšnje doline in okolice. K temu shodu se razun gg. županov vabijo vsi drugi za blagor ubogega ljudstva vneti domoljubi. Shod je odredjen na dne 18. maja t. l. ob 2. uri popoludne pri g. M. Valenčič (Fajdigucu) v Trnovem. Namen dogovora je, kako bode se vzajemno postopalo, da se zabrani tej dolini in celi obširni okolici preteča nesreča — prodaja vode Bistrice in Reke tržaškemu mestu.

Na podlagi razglasa c. kr. okrajnega glavarstva v Postojni od dne 31. marca t. l. št. 8229 naj dne 5. in naslednje dneve mesece junija t. l. nobenega gosp. župana z polnoštevilnim občinskim odborom v Bistrici ne manjka, kjer naj soglasno in brezpogojno proti prodaji omenjenih vodá svoje mnenje odkritosrčno izrečejo.

Vsakega domoljuba sveta dolžnost je, v tem skrajnem času za blagor sedanjosti in prihodnosti povzdigniti svoj glas! — V obeh slučajih nadejam se obilne vdeležbe. Potomci naši bodo nam pa za izvojevani bor vedeli biti gotovo hvaležni, kajti voda Reka in Bistrica je še edina nit, na kateri obstoj in napredek sedanjega in vseh prihodnjih rodov zavisi.

Andrej Frank,
župan.

Iz Kamnika 6. maja. — Res dolgo je uže, skoraj se ne vem spominjati, kedaj da sem čital zadnji dopis iz našega mestica v precenjenih „Novicah“; naše mestice, res skoraj bi rekel, da je v zadnjih letih veliko napredovalo v duševnih, kakor v materijalnih zadevah, posebno par let sem se jako vzbuja za kmetijstvo.

Če človek gre po dvoriščih boljših hiš, vidi, kako lepo da je vrejeno, hlev, v hlevu gnoj, in pripravna jama za neprecenljivo gnojnico; rekel sem zgoraj, da to se le nahaja na dvoriščih boljših hiš, ravno to pa mora vsacega človeka boleti, ko vidi, da pri večini gospodarstev ni teh obče potrebnih priprav. To lahko tudi vsak spozná, če ni hlev, živina, gnoj, gnojnica itd. dobro preskrbljeno, da mora kmetijstvo hirati, kar žalibog, se tako uže preobilo godi. Prašal bi jaz vse gospodarje, ali ni to veliko znamenje človeške lenobe, ako gospodar z najboljo stvarjo njegovega imetja tako dela; ali ni gnoj in gnojnica isto rastlinam, kakor kri človeku, zatoraj bi jaz prav priporočal, da bi zanaprej vsak gospodar bolje pazil na gnoj in gnojnico, saj vendar vse to ne dela posebnih stroškov, vem, da vsak ima pri hiši rovnico in matiko, da si skoplje jamo, da se mu steka gnojnica skupaj, in da ne bi tako nepremišljeno tekla po kanalih naravnost v vodo, kjer ne zadene nikjer nič!

Vem, da bo marsikateri rekel, da to smo uže velikokrat slišali, in ravno to je, kar mora pametnega človeka v srce boleti, da uže tolikokrat se je to ponavljalo, in še sedaj nič ne izdá.

Res bi bilo prav želeti, da bi se tudi pri nas vpeljala navada, vsaj vsako leto eno kmetijsko zborovanje, ali predavanje, kar bi gotovo veliko vspeha imelo, poglejmo, na pr. v Savinjsko dolino, kako lepo so prišli na višo stopinjo kmetijstva, in le največ skoz mnoga kmetska zborovanja, vem tudi, da, ako bi se zgodilo to, da bi tudi sl. c. kr. kmetijska družba ne zastala nam poslati moža, kateri bi nas še v mnogem podučil. Mislim, da ne bi preveč rekel, ako pravim, da naj bi se zbralo več odličnih mož, ki bi se za to stvar podvizali; kajti vsak pošten narodnjak bo rad sodeloval pri tako potrebni stvari! Na noge toraj narodnjaki, vsak mora prepričan biti, da le kmetija je živelj človeštva.

Iz Ljubljane. (*Povodom smrti cesarice Marije Ane*) naprosile so tudi gosp. deželnega predsednika barona Winklerja posebne deputacije, ljubljanskega mestnega

zastopa, trgovinske zbornice, stolne cerkve kapitelna, notarske komore, da posreduje izraze milovanja pri presvitlem cesarju. Mestni zastop novomeški pa se je telegrafično obrnil do gospoda deželnega predsednika z enako prošnjo.

— (*Na prodajo plemenske govedi v soboto 17. t. m.*) gledé na razglas glavnega odbora c. k. kmetijske družbe v štev. 19. „Novic“ s tem še enkrat opozorimo naše kmetovalce.

— (*Citalnično restavracijo*) prevzel je 1. dne t. m. gosp. Cesarič. Izvrstna postrežba, dobra jedila in izborno puntigamsko pivo pridobilo je novemu gostilničarju v kratkih 14 dneh toliko gostov, da so vsak večer prostori polni. Gospode iz dežele, ki se mudijo po opravkih v Ljubljani, posebno opozorjamo na čitalnično restavracijo, ker tam dobijo vedno domačo, narodno družbo.

— (*Dr. Josip Tonkli*), državni poslanec goriški, povzdignjen je kot vitez reda železne krone III. vrste v avstrijski vitežki stan. — Čestitamo!

— (*Včerajšnje dopolnilne volitve v mestni zbor ljubljanski*) na mesto odstopivšega gosp. Fortune, vdeležilo se je 57 volilcev, in izvoljen je bil g. Henrik Ničman z 56 glasovi.

— (*Državno podporo za govedorejo na Kranjskem*) povikšalo je ministerstvo poljedelstva od 1500 gold. na **2000** gold. v očigled visoke cene plemenske goveje živine in pa vsestransko dohajajočih prošenj za izdatnejšo podporo živinoreje.

— (*Trije vojaški kaznovanci*) pobegnili so ponoči od pretekle srede na četrtek iz zapora pri vojaški bolnišnici v Ljubljani, pa vojaške patrole in žandarji bili so jim koj za petami in so dva vjeli, teh enega v četrtek na večer na poti od Dobrove proti Brezju, tretji pa se je vrnil sam uvidevši, da ga tako in tako zopet vjamejo.

— (*Vreme postalo je zopet lepo gorko*), ves minuli teden ni deževalo več in poljske rastline dohitele so, v kolikor jih je zadržavalo poprejšnjo deževno vreme. Sadno drevje razcveta se krasno in obeta obilnega sadja, ker so tudi „trijaci“ minuli brez mraza.

— (*† Gosp. Emil Smukavec*), enoletni prostovolec, ki je dovršil višo šolo za poljedelstvo, jako nadepoln mladeneč, umrl je pretekli ponedeljek še le v 21. letu po dolgi hudi bolezni. — Lahka bodi zemlja blagemu mladenču!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Minulo soboto bil je tukaj slovesen pogreb umrle cesarice Marije Ane, o katerem obširneje poroča današnji dopis z Dunaja. — Ta teden začel je državni zbor zborovati dan za dnevom. — V ponedeljek pričela se je obravnava z nadaljevanjem v posvetovanji načrta postave o delu mladih delavcev in žensk, dalje o tem, koliko časa na dan sme trajati delo in o nedeljskem počitku pri rudnikih. Pri tem posvetovanji stavila sta dr. Fuchs in dekan Pflügel predloge, po katerih bi bil nedeljsk počitek oziroma posvečevanje nedelj in praznikov še bolj strogo zapovedano in omejeno, pa tem predlogom ugovarjal je minister Falkenhayn, rekoč, da bi tako omejenje bilo enako na škodo nedeljskemu počitku in posvečevanju praznikov, kakor tudi delavcem samim, dalje so tem predlogom ugovarjali Sohor, poročevalec in drugi, in vsled tega so tudi vsi ti predlogi ostali v manjšini.

Dalje se je obravnaval vladin predlog o pospeševanji poljedelstva po vredenji rek in potokov, tako da bi se 10 let dajalo v te namene po 500.000 gold. Pri tej točki imela je levica svoj predlog manjine, kateri se je obračal zoper to, da se vladi prepusti na razpolaganje tak zaklad, pa pri glasovanji bil je ta predlog levice zavržen z večino 15 glasov.

Včeraj bilo je pa tretje branje omenjene postave. Na levici bilo je nekaj več poslancev navzočih, kakor navadno, in ko je po glasovanji predsednik Smolka naznanil, da je postava sprejeta tudi v tretjem branji, začeli so levičarji mrmrati rekoč, da ni bila večina za postavo in da naj se glasuje še enkrat. Temu zahtevanju ugovarjal je predsednik odločno rekoč, da je za postavo, kakor je videl sam in mu je pritrdil tudi njegov namestnik, glasovala odločno večina in da nikakor ne more dopustiti protipravilnega druzega glasovanja.

Na nov ugovor dr. Sturma, da levičarji mislijo, da je večina glasovala proti postavi in da se je gosp. predsednik prej ko ne motil, da tedaj predsednik nima samo pravice, temveč dolžnost, zmoto popraviti, in ako bi ne storil tega, smatrali bi njegovi tovariši to za nasilstvo, odgovoril je predsednik ravno tako odločno, da je glasovala za postavno odločna večina in da nikakor ne bo dovolil, da bi se še enkrat glasovalo, ker bi pri novem glasovanji ne bilo glasovanje tako, kakor je bilo prvo glasovanje. — Po tej izjavi pomaknili so se levičarji polagoma vsi iz dvorane in se včeraj niso več vrnili, kaj dalje storijo, o tem so sklepali njihovi načelniki sinoči. — Po odhodu levičarjev bilo je v dvorani navzočih od desnice in Coroninijevega kluba še 125 poslancev, zato se je potem precej mirno obravnaval vladin predlog o naredbah za neškodljivo odvajanje gorskih vodá.

Ta obravnava končana bi bila tudi hitro, pa solnograški kmetiški poslanec Neumayer stavil je celo vrsto popravkov, ki so bili pa vsi ali zavrženi ali celó ne dosti podpirani. Po tej točki sklenil je predsednik sejo.

Hrvatska. — Deželni zbor hrvatski ima se sklicati na 26. dan t. m.

Nemška. — Postava zoper socijaliste sprejela se je po volji vlade in tako državni zbor ne bode razpuščen, kakor je Bismark prej žugal. Govori se, da je cesar privolil, Bismarku pustiti vodstvo pri ruski vladi.

Francoska. — Ministerstvo Ferry-evo ponašati se more s sijajnimi vspehi v Tonkinu, ker minulo nedeljo podpisala je Kitajska s Francosko pogodbo, v kateri Kitajska prizna francoski protektorat v deželah Tonkin in Anam v onih mejah, kakor so sedaj zasedene po Francozih, nad to pa še odpre tri druge dežele splošni trgovini, nasproti pa Francoska ne zahteva nikakoršnega vojnega odškodovanja.

Telegram „Novicam“.

Dunaj, 14. maja ob 1. uri pop.

Smolka opoludne prične sejo, obžaluje, da levičarjev ni, in opravičuje svoje ravnanje kot postavno in prejšnjim predsednikom navadno ter obljubi odslej pred vsakim glasovanjem vprašati, ali kdo želi besede. Levičarji pridejo jutri.

Žitna cena

v Ljubljani 7. maja 1884.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 96 kr. — banaške 8 gold. 31 kr. — turšice 5 gold. 20 kr. — soršice 6 gold. 70 kr. — rži 5 gold. 53 kr. — ječmena 5 gold. 20 kr. — prosa 5 gold. 69 kr. — ajde 5 gold. 69 kr. — ovsa 3 gold. 25 kr. — Krompir 2 gold. 50 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.